

همسرگزینی برای فرزندان

پودمان همسر داری

مؤلف

مریم فخری

این محتوای درسی برای درس «همسرگزینی برای فرزندان: پودمان همسر داری» برای دوره آموزش‌های خاص مدیریت خانواده در مقطع کارشناسی تدوین شده است.

سرشناسه	: فخری، مریم، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: همسرگزینی برای فرزندان: پودمان همسرداری/مؤلف مریم فخری.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۳ ص؛ ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۱۹-۳۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۰۹.
موضوع	: همسرگزینی
موضوع	: زناشویی
شناسه افزوده	: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
رده بندی کنگره	: HQ ۸۰۱/۳۵۸ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	: ۶۴۶/۷۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۶۲۰۵

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان: همسرگزینی برای فرزندان: پودمان همسرداری
 مؤلف: مریم فخری
 ویراستار: زینب محمدزاده
 ناظران علمی - فنی: سید صاحب سادات حسینی، محمدعلی صنعتی نجر، ماسا... واشقانی فراهانی، عبدالرضا مجدالدین، محمدهادی تدین، حامد فرساد، زهرا آب جام، ملیحه خان بیگی، اکرم رزم پور، فهیمه فلاحت زینب، حمید جعفری، پژمان گرامی و علی هاوشکی
 تنظیم و صفحه آرا: زینب السادات دیوبین
 طراح جلد: بهاره الیاسی
 ناشر: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
 چاپخانه: موسسه فرهنگی نشاط
 نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۴
 قیمت: ۵۵۰۰۰
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۱۹-۳۴-۹

انتشار این کتاب فقط با اختیار و مجوز مرکز آموزش های عالی آزاد و آموزش های خاص دانشگاه جامع علمی کاربردی انجام می شود.
 (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است)

نشانی: تهران، میدان فلسطین، خیابان ایتالیا، مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران، پلاک ۱
 تلفن: ۶۰ - ۸۸۹۹۳۹۵۹ دورنگار: ۸۸۹۵۴۰۰۷ کد پستی: ۴۴۹۹۳ - ۱۴۱۶۶

وبسایت: www.helal-uast.ac.ir
 پست الکترونیکی: info@helal-uast.ac.ir

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: اهمیت و ضرورت ازدواج در دین اسلام
۱۴	هدف کلی
۱۵	تعریف ازدواج: پیمان زناشویی
۱۶	اهمیت ازدواج
۱۷	نگاهی به ازدواج از دین اسلام
۱۸	آثار تربیتی ازدواج
۱۹	۱. کمالات معنوی
۱۹	۲. عفت و دوری از گناه
۲۰	۳. احساس مسئولیت
۲۱	آثار اجتماعی و روان‌شناختی ازدواج
۲۱	۱. آرامش و امنیت خاطر
۲۱	۲. تولید نسل
۲۱	۳. سلامت و امنیت اجتماعی
۲۲	۴. تقویت و تثبیت صفات جنسی
۲۲	۵. رشد و شکوفایی استعدادها
۲۳	سن مناسب ازدواج
۲۴	معیارهای بنیادی در سن ازدواج
۳۱	خلاصه فصل
۳۲	خودآزمایی
۳۳	فصل دوم: ازدواج و انواع آن
۳۴	هدف کلی
۳۵	ازدواج و انواع آن
۳۵	۱. ازدواج تحمیلی
۳۸	۲. ازدواج تنظیم شده
۳۹	۳. ازدواج خصوصی
۳۹	۴. ازدواج دوستانه
۴۰	۵. ازدواج آزمایشی
۴۱	۶. ازدواج با ارواح
۴۱	۷. ازدواج دائم
۴۲	۸. ازدواج موقت

۴۳	خلاصه فصل
۴۵	خودآزمایی
۴۷	فصل سوم: اشکال و مبانی نظری همسرگزینی
۴۸	هدف کلی
۴۹	اشکال همسرگزینی
۵۰	نظریات همسرگزینی
۵۰	نظریه مبادله
۵۲	نظریه نظام‌ها (نظریه سیستمی)
۵۳	نظریه تفکیک نقش‌ها (پارسونز)
۵۴	نظریه شبکه‌ای
۵۶	نظریه همگرایی (اختار خانواده (ویلیام گود)
۵۷	نظریه بی‌سامانی اجتماعی م‌تن
۵۸	نظریه تفاوت قومی - فرهنگی
۶۰	نظریه کارکردگرایی دورکیم
۶۱	نظریه کارکردگرایی ساختاری پارسونز
۶۲	نظریه گزینش معقولانه هکتر (نظریه انتخاب عا لانی)
۶۴	نظریه نوگرایی آنتونی گیدنز
۶۵	نظریه فردگرایی آلکسی دوتوکویل
۶۶	نظریه تشابه یا همسان همسری
۶۸	نظریه نیازهای مکمل
۶۹	نظریه صافی (دایره همسرگزینی)
۷۰	نظریه چرخه زندگی زناشویی
۷۱	نظریه بورديو
۷۲	نظریه تعامل نمادی
۷۴	خلاصه فصل
۷۶	خودآزمایی
۷۷	فصل چهارم: شناخت اجتماعی در همسرگزینی
۷۸	هدف کلی
۸۱	دایره همسرگزینی
۸۲	طبقه‌بندی عوامل در همسرگزینی
۸۲	۱. عوامل جسمی و روانی مؤثر در سن ازدواج
۸۲	۱-۱. نقص جسمی

۸۲	۱-۲. باروری
۸۲	۱-۳. عوامل روانی
۸۳	۲. عوامل اجتماعی مؤثر بر سن ازدواج
۸۳	۲-۱. آموزش و آگاهی
۸۴	۲-۲. تأثیرپذیری جوانان
۸۴	۲-۲-۱. موفقیت درآمدی مردان جوان
۸۵	۲-۲-۲. تغییر در نقش‌های اقتصادی زنان و عملکرد بازار ازدواج
۸۶	۲-۲-۳. نوع اشتغال
۸۶	۲-۲-۴. سطح تحصیلات
۸۹	۲-۲-۵. رشد شهرنشینی
۹۰	۲-۲-۶. تغییر در ازدواج‌های سنتی
۹۱	۲-۲-۷. تغییرات فرهنگی و هنجارهای اجتماعی
۹۲	۲-۲-۸. هزینه ازدواج: جهیزیه
۹۳	۲-۲-۹. شرایط بازار ازدواج
۹۳	۲-۲-۱۰. تغییر قوانین
۹۵	خلاصه فصل
۹۶	خودآزمایی
۹۷	فصل پنجم: خانواده در جوامع جدید
۹۸	هدف کلی
۱۰۰	مروری در دو تئوری درباره خانواده
۱۰۲	والدین و ازدواج فرزندان
۱۰۳	۱. والدین و رضایت با ازدواج
۱۰۴	۲. والدین و زندگی فرزندان
۱۰۵	خلاصه فصل
۱۰۶	خودآزمایی
۱۰۷	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۱۰۹	فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

از آنجایی که ارتقای کمی و کیفی نظام آموزش‌های علمی- کاربردی و اعتلای امر آموزش و پژوهش به عنوان یکی از راهبردهای اصلی آموزش عالی در توسعه کشور تبیین شده است، دانشگاه با هدف اصلاح هرم شغلی و تربیت نیروی انسانی ماهر در بخش‌های مختلف تأسیس گردیده است.

این دانشگاه با توجه به رسالت خود، مبنی بر آموزش و پژوهش در مرزهای فناوری و ایجاد اشتغال و همچنین به دلیل تفاوت ماهوی با آموزش‌های رایج دانشگاهی و بومی‌کردن دانش‌های منطقه‌ای، به منابع آموزشی در رشته‌های خاص نیاز مبرم دارد، لذا تألیف و انتشار جزوات و کتب درسی تخصصی رشته‌های مختلف در دستور کار قرار گرفته است. انجام این امر در چنین سطح گسترده‌ای، کاری بس بزرگ و دشوار است که اراده و همتی بزرگ می‌طلبد.

مرکز آموزش‌های عالی آزاد و خاص دانشگاه جامع علمی- کاربردی با استعانت از خداوند بزرگ، همت و همکاری استادان، موافقان و دست‌اندرکاران، امیدوار است صاحب‌نظران و مدرسان در راستای حفظ، صیانت و توسعه نظام آموزش‌های علمی- کاربردی با پیشنهادهای سازنده خود ما را در ارتقای کیفیت علمی این جزوات و کتب، یاری دهند.

در اینجا لازم است از ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر محمد اخباری؛ معاونت آموزش، جناب آقای دکتر یدالله مهرعلی‌زاده؛ رئیس مرکز آموزش‌های عالی آزاد و آموزش‌های خاص، جناب آقای مهندس علی معصومیان؛ اعضای محترم کمیته برنامه‌ریزی منابع آموزشی و انتشارات متشکل از رئیس کمیته، جناب آقای دکتر سید صاحب سادات حسینی؛ دبیر کمیته، جناب آقای محمدعلی صنعتی و سایر اعضا، آقایان دکتر هادی تدین و دکتر ماشاءالله واشقانی فراهانی که زحمات و هدایت‌های بی‌دریغ این عزیزان نقش مهم و اساسی در شکل‌گیری و چاپ این جزوات و کتب دارد، به ویژه از زحمات نویسنده محترم سرکار خانم مریم فخری تشکر نماییم.

این جزوه به عنوان منبع درسی برای درس «همسرگزینی برای فرزندان» در اختیار مدرسان و دانشجویان قرار می‌گیرد.

کمیته برنامه‌ریزی منابع آموزشی و انتشارات مرکز آموزش‌های عالی آزاد و آموزش‌های خاص

پیشگفتار مؤلف

رایج‌ترین نظریه اندیشمندان و ادیان، به ویژه دین مبین اسلام به عنوان بهترین پاسخ به نیاز جنسی، ارضای آن در قالب ازدواج و به صورت قانونمند است. در قرآن کریم، فلسفه ازدواج این‌گونه بیان شده است:

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (روم: ۲۱)؛ و از نشانه‌های او این است که همسرانی از (جنس) خودتان برای شما آفرید تا بدان‌ها آرامش یابید؛ و در بین شما دوستی و رحمت قرار داد. قطعاً، در آن‌ها نشانه‌هایی است برای گروهی که تفکر می‌کنند. این آیه با عبارت «لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا» هدف از ازدواج را آرامش و تسکین روان آدمی بیان می‌کند. نیاز به مهر و محبت و داشتن شریک و همراه در زندگی، از مهم‌ترین انگیزه‌های ازدواج است.

از جمله مهم‌ترین تحولات دوران جوانی، نیاز به استقلال از خانواده و تجربه زندگی جدیدی است که جوان آن را بنا می‌دهد و رشد و توسعه می‌دهد. ازدواج بهترین پاسخ به این نیاز است که هم فرد را مستقل می‌کند و هم همگن، این استقلال را به رسمیت می‌شناسند.

با گذر از دوران کودکی و نوجوانی، افراد تمایل دارند علاوه بر مستقل شدن از خانواده، تجربه مدیریت مجموعه جدیدی را به دست آورند. دختر و پسر پس از ازدواج، مدیران خانواده نوپای خود خواهند بود که هر یک به تناسب خویش نقش‌های برنامه‌ریزی و اجرای ایده‌های خود را در این مجموعه تجربه خواهد کرد. با تولد فرزندان، حیطه این مدیریت گسترده‌تر می‌شود. هنگامی که دختر و پسر ازدواج می‌کنند، به دلیل عشق به همسر خویش و به دلیل آنکه زندگی جدید را خانواده خود می‌دانند که با انتخاب خویش آن را بنا نهاده‌اند، احساس مسئولیت می‌کنند و درمورد رفع نیازهای خود و همسرشان برمی‌آیند. این تلاش و تکاپوی جدی و شیرین سبب شکوفایی استعدادها می‌شود و خصلت‌های اخلاقی همچون خلاقیت و سازندگی، صبر و سازگاری، امیدواری و تلاش و نشاط و سرزندگی در آنان رشد می‌یابد.

در این رابطه ازدواج را می‌توان به صورت کارکردی هم نگریست. به عبارتی در بین انسان‌ها، نزدیک‌ترین رابطه عاطفی میان زن و شوهر برقرار می‌شود و این رابطه در کاهش بی‌آرامی‌ها، اضطراب‌ها و آشفتگی‌ها نقش اساسی دارد؛ به طوری که خانواده پایگاه مهمی برای تأمین حمایت روانی و عملی در مقابله با تنش‌ها شمرده می‌شود. ازدواج دارای کارکردها و آثار فردی و اجتماعی فراوانی است که به شماری از آن‌ها اشاره می‌شود. تجربه همسر شدن و پس از آن پدر یا مادر شدن، نوعی کمال شخصیت محسوب می‌شود و فرد در اثر این تجربه‌ها، دیگران را بخشی از خود احساس می‌کند که این نوعی «توسعه خود» است. بر این اساس همسرگزینی و شناخت و آگاهی در این حوزه خاصه در دوره جوانی از اهمیت بیشتری برخوردار بوده، بر این اساس نویسنده بر آن شد تا در جهت مطالعه و ارتقاء آگاهی دانشجویان جوان بتواند جهت مطالعه مقدماتی و نظری، مجموعه‌ای را در دست داشته باشد. به این منظور این مجموعه در پنج فصل قابل مطالعه بوده که فصل اول آن به اهمیت و ضرورت ازدواج در دین اسلام پرداخته است. در فصل دوم به اشکال همسرگزینی، ازدواج و انواع آن که شامل ازدواج خصوصی، ازدواج دوستانه، ازدواج با اراج، ازدواج آزمایشی، ازدواج دائم، ازدواج موقت، ازدواج تنظیم شده و ازدواج تحمیلی که هر کدام در برهه‌ای از دوره

اجتماعی قابل شهود می‌باشد می‌پردازد. سپس در فصل سوم به اشکال و مبانی نظری همسرگزینی که بیشتر در حوزه نظری و تئوریک می‌باشد می‌پردازد. همچنین در فصل چهارم به شناخت اجتماعی در همسرگزینی که جوانان جهت اقدام لازم در همسرگزینی و ازدواج، شناخت اجتماعی، از ابعاد مختلف چه تأثیرات و نتایجی را می‌تواند برای جوانان در انتخاب همسر شایسته داشته باشد؛ و نهایتاً به صورت مجمل در فصل پنجم به مباحثه در موضوع خانواده در جوامع جدید پرداخته که در آن به نقش والدین در کمک و همیاری زوجین در زندگی مشترک می‌پردازد.